

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯದ ಉತ್ತೇಜನ

ಅರುಣಾ ಜ್ಯೋತಿ

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ವಿವಿಧ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬದಲಾವಣೆ, ಪೋಷಕರ ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಟ್ಟದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಆಶೋತ್ತರಗಳು, ಮಾನವನ ಕಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಾಗಿ ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಚಲನಶೀಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. 'ಕೆಲವು ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಹೊರತು-ಪಡಿಸಿದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ' (Gollnick and Chin, 2009) ಎನ್ನುವುದು ಇದರ ಅರ್ಥ.

ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಮತ, ಧರ್ಮ, ಅಂಗ, ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡುವ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು 'ವಿಶಿಷ್ಟ' (Typical) ಅಥವಾ 'ಸಾಮಾನ್ಯ' (Normal) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಎಂಬ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೂರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು (ಉದಾ: ಶ್ರವಣ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವವರು, ದೃಷ್ಟಿ ಸಮಸ್ಯೆಯವರು, ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯವರು, ಸ್ವಲ್ಪನತೆ (ಆಟನಂ) ಉಳ್ಳವರು, ಶಾರೀರಿಕ ಅಶಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಕಲಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವವರು) ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವಿವಿಧತೆಯ ಗುಂಪಿನವರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿವಿಧತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಒಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಶೇಕಡಾ 20-30ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ಏನಾದರೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಯಾವ ಹಿಂಜರಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಹೇಳಬಹುದು. (Barr and Parrett, 2001, Tom E C. Smith, Edward A. Polloway, James R. Patton, Carol A. Dowdy)

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರು ಇದನ್ನು ಏನೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಶಿಕ್ಷಕರು ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಅವರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು, ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಶಕ್ತರಾಗಬೇಕು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ವೈಕಲ್ಯಗಳೆನಿಸುವ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಹಾಯ ಯಾವ ರೀತಿಯದ್ದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಕಾರ್ಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೂ ವೈಕಲ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲೇ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಠ್ಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವಿಷಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಕ/ಕಿಯರಿಂದಲೇ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯ; ಆ ಶಿಕ್ಷಕ/ಕಿಯರು ಬೇರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮುತುವರ್ಜಿಯನ್ನೇನೂ ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಹಿಸ-

ಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಅವರ ವೈಕಲ್ಯಗಳು ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದವುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ವೈಕಲ್ಯಗಳಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಾಮಾನ್ಯ ತರಗತಿಯ ಹೊರಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ದೃಶ್ಯ ಪರಿಕರಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೇ ಪೂರಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಹಿತ ಹಲವಾರು ಮಾದರಿಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೋಧನಾ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಷ್ಟೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಉತ್ತಮ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು ಎಂದು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲು ಸುಲಭೋಪಾಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಅಂಗಸಂಬಂಧಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಗತಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ; ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ವೈಕಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಶಕ್ತತೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತೂ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ವಿಷಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಶಾಲೆಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗೀದಾರರೂ, ಪೋಷಕರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಅಶಕ್ತತೆಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

'ಸಮನ್ವಯವೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬೋಧನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಕೌಶಲ ಹಾಗೂ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಂತೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು, ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪಠ್ಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರ-ಬೇಕು'. (Tom E C Smith, Edward A. Polloway, James R. Patton, Carol A. Dowdy)

ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವಾರು ಬೋಧನೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ಅಳತೆ ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯ ಈಗಿನ ನಂಬಿಕೆ. ಉತ್ತಮವಾದದ್ದು ಬರಲಿ ಎಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಆಶಯ.

ಬದಲಾಗಿ, ನಾವು ಶಿಕ್ಷಕ ವೃಂದದವರು "ನಮ್ಮ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆಯೇ?" ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನನಾವೇ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೇವೆ?

ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದೆಂತು?

ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದು ಎಂದರೇನು? ಇಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಆರಂಭಿಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ತಂತ್ರವು ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನ: ಎರಡೂ ಮೆದುಳುಗಳ ನಡುವಿನ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣ, ಚೋದನೆ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯದ ವೇಗವನ್ನೂ ಅವು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಯೆಯ ಚಾಲನೆಗೆ ಈ ಮಾಹಿತಿ ವಿನಿಮಯದ ವೇಗವೇ ಚಾಲನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಒಂದು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದು ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಲು ವಯೋಗುಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವೂ ಸಮರ್ಪಕವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಾದ ರೂಪದ ಕಲಕೆಯಾಗಿರಬೇಕು; ಇದರ ಯೋಜನೆಯು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಆಗಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕರು, ಪೋಷಕರು/ಕುಟುಂಬದವರೊಡನೆ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಮಕ್ಕಳು ಎರಡನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೂ ತಲಪುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಬಹುಶಃ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಐದನೇ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಮುಕ್ತಾಯದವರೆಗೂ ಸಹಕಾರಿ ಆಗಬಹುದು.

ಅನೇಕ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟಗಳು, ಅಭಿನಯ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಶುಗೀತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಚಲನೆಯ ವ್ಯಾಯಾಮಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಕಲಕೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಯಶಸ್ವಿ ಆಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು (Children with Special Needs-CWSN) ನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಈ ವಿಧಾನದ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಕಲಕೆಯನ್ನು ಸುಯೋಜಿತವಾಗಿಯೂ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದಲೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರ್ಗಗಳ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಆಲೋಚನೆಗಳು

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವಲನತೆ (ಆಟನಂ) ಹಾಗೂ ದೃಷ್ಟಿ-ದೋಷವಿರುವವರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆಯ (Sensory stimulation) ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಕಿಯು ಕರ್ಣಕುಹರದ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ (Vestibular stimulation) ಸೂಕ್ತವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಶರೀರ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ನಮಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದಿದ್ದಾಗ (ಉದಾ: ದೃಷ್ಟಿದೋಷವೋ, ಕಿವಿ ಕೇಳಿಸದಿರುವುದೋ ಅಥವಾ ನರ ಸಂಬಂಧಿ ತೊಂದರೆಯೋ ಆದಾಗ) ಇಡೀ ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಏರುಪೇರು ಆಗಬಹುದು. ದೃಷ್ಟಿಹೀನತೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತು ಜೀಕುವ ಸ್ವಚಲನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಸ್ವ-ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ (Self-stimulation) ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮಿದುಳಿಗೆ ರವಾನೆ ಆಗದೇ ಇರುವಂತಹ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಸ್ವತಃ ಬಳಸಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ

ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಟುವಟಿಕೆಗೂ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೂ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕ/ಕಿ ತಾನೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

1. ಕರ್ಣಕುಹರ (Vestibular)ವು ಪಡೆಯುವ ಮಾಹಿತಿ ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿದ್ದು ಅದ್ಭುತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣಕುಹರ ಸದಾಕಾಲ ಬಹುತೇಕ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾ-ಶೀಲವಾಗಿದ್ದು ನಾವು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣಕುಹರದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಮಗುವಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ-ಸಮಾಧಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸಂತೈಸುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಲವು ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ, ಉದಾ: ಸಮನ್ವಯ, ಕೈಬರಹ, ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಗಮನ ಹಾಗೂ ಓದುವಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಳು

'ರೋ ರೋ ರೋ ಯುವರ್ ಬೋಟ್ ಜಿಂಟ್ಲಿ ಡೌನ್ ದ ಸ್ಟ್ರೀಮ್' (Row, row, row your boat gently down the stream) ನರ್ಸರಿ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಲು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪರಸ್ಪರ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೋಳುಗಳನ್ನು ದೋಣಿಯ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತಾ ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕುಳಿತು, ನಿಂತು, ಜೋರಾಗಿ ಮತ್ತು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿರಿ. ಕುಳಿತು-ಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ವೇಗವಾಗಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆಳೆದು ಮೋಣಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಜಿಗಿದು ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಜೋರಾಯಂತೆ ಚಲಿಸಲು ಹೇಳಿ. ಈ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಬದಿಗೂ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ.

- ಟ್ರಾಂಪೋಲಿನ್, ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್‌ಬೋರ್ಡ್, ಜಂಪಿಂಗ್ ಜ್ಯಾಕ್: "ಇವತ್ತು ಯಾರು ಜಂಪಿಂಗ್ ಜ್ಯಾಕ್ ಆಗುತ್ತೀರಿ? (ಮಕ್ಕಳು ಬೀಳದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇರಿ), ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ರಾಕ್-ಎ-ಬೈ-ಬೈಬಿ (Rock-a-bye-baby) ಅನ್ನುತ್ತಾ ಓಲಾಡುವ ಆಟ.
- ಏರೋಪ್ಲೇನ್/ವಿಮಾನ: ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಚಾಚಿ ವೀಕೇಕೇಕೇ..... ಅನ್ನುತ್ತಾ ವಿಮಾನ ಹಾರಾಟವನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದು. ಮುಖಕ್ಕೆ ಗಾಳಿ ರಾಚಿದಾಗ ಆಗುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಹೇಳುವುದು.
- ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬೆನ್ನನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮತ್ತೆಗೆ ಬಾಗಿಸುವುದು.

(ಮೇಲಿನ ನರ್ಸರಿ ಗೀತೆಗಳ ಜಾಗದಲ್ಲ ದೇಶೀಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಬಹುದು)

2. ಚಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ, ಆಟ, ಓಡಾಟ ಹಾರಾಟದ ಕ್ರಿಯೆಗಳುಳ್ಳ (Kinesthetics) ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು ಕೊಡಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಿಸುವ ಕೆಲವು ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಾಗಲೂ ಒಂದು ತೋಳನ್ನು

ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ಅಥವಾ ಕೆಳಗೆ ಚಾಚಿದಾಗ ಅದು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವದೇಹಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ (Proprioception) ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮೆದುಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇದು ಸ್ವ-ನಿಯಂತ್ರಣ, ಸಮನ್ವಯ ಶರೀರದ ಭಂಗಿ, ಶರೀರದ ಕುರಿತಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಅರಿವು, ಯಾವುದೇ ವಿಷಯ-ವಸ್ತುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಮತ್ತು ಏಕಾಗ್ರತೆ ಹಾಗೂ ಮಾತು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಹುತೇಕ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಹರಿಸದೇ ಇರುವ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ನಾವು ಇಳಿಯುವಾಗ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಲೂ ಸಿಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅಡ್ಡಲಾಗಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಆದೇಶವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಮತೋಲನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಚಲನೆ, ನಡವಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಕಾರವಾಗುವುವು ಮತ್ತು ದಿಕ್ಕು-ಪಾಲಾಗುವುವು.

ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕಾಲನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು (ಯೋಜಿಸಿ, ಅನೇಕರು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು).
- ಅದೇ ರೀತಿ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವುದು (ಇದನ್ನು ವಯಸ್ಕರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಹುದು) ಆಗ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸಮತೋಲನ ತಪ್ಪಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಏಕಾಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಈ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.
- ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ/ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವುದು

ಬೌದ್ಧಿಕ / ಗ್ರಹಣ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ದೃಶ್ಯ ಗ್ರಹಣೆ ಹಾಗೂ ಆಲಸುವ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಕಷ್ಟಕಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಹೆಸರನ್ನು, ಬೇರೆಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು; ಉದಾ: ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ, ನೀಲಿಯನ್ನು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಮಕ್ಕಳು ಆಯಾ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು ಶಬ್ದವನ್ನಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು. ಇವು ಮಕ್ಕಳ ಓದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಇರುವಂತಹವುಗಳಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಮೆದುಳಿನ ಎರಡೂ ಭಾಗಗಳ ನಡುವೆ ಸಮರ್ಪಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ, ಪಿಯಾನೋ ನುಡಿಸುವಾಗ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಂತೆ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಇರುವ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಇವು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ನೀಡುವುದಷ್ಟೇ ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಇದರಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ರೂಢಿಯಾಗುವುದು; ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುವುವು; ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ ಬರುವುದು. ಮಕ್ಕಳು ಇಷ್ಟಪಡುವಂತಹ ಮತ್ತು ಆಲಸುವ ಕೌಶಲ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಗಮನವನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡುವಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅಟ

ಎಂದರೆ ಅದು 'ಸೈಮನ್ ಸೇಸ್' (Simon says). ಶಿಕ್ಷಕಿ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ:

ಸೈಮನ್ ಸೇಸ್, ಟಚ್ ಯುವರ್ ನೋಸ್ (ಸೈಮನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮೂಗನ್ನು ಮುಟ್ಟು)
ಸೈಮನ್ ಸೇಸ್, ಟಚ್ ಯುವರ್ ಫೀಟ್ (ಸೈಮನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟು)

ಸೈಮನ್ ಸೇಸ್, ಹೋಲ್ಡ್ ಯುವರ್ ಥಂಬ್ (ಸೈಮನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬರನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳು)

ಇತ್ಯಾದಿ.....

ಮಧ್ಯೆ ಸೈಮನ್ ಸೇಸ್ ಹೇಳದೇ ಕೇವಲ ಆದೇಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದಾಗ ಮಕ್ಕಳು ಆ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು. ಇಂಥ ಅಟಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. (ಈ ಅಭ್ಯಾಸದ ಬೇರೆ ಆವೃತ್ತಿಗಳೂ ಇರಬಹುದು)

ಇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವುದನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಹೇಳುವುದು. ಕ್ರೇಯಾನ್ ಬಳಸುವ ಮೊದಲು ಹಿಟ್ಟು, ಪೇಯಿಂಟ್ ಹಾಗೂ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಹೇಳುವುದು, ನಂತರ ಕ್ರೇಯಾನ್ ಬಳಸಲು ಹೇಳುವುದು.
- ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಮೇಲ್ಮೈರಚನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ/ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ. ಒಂದು ಚೀಲ / ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳುವುದು ಮತ್ತು ಅದೇ ನಮೂನೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಚೀಲ / ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಆರಿಸಲು ಹೇಳುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು/ಬಗ್ ಸ್ಲೈಪ್, ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು / ಅಟಲ್ ಸ್ಲೈಪ್, ದೊಡ್ಡ ಜಿಗಿತ/ಬಗ್ ಜಂಪ್, ಸಣ್ಣ ಜಿಗಿತ/ಸ್ಮಾಲ್ ಜಂಪ್, ಗೆರೆಯಮೇಲೆ ನಡೆಯುವುದು, ಒಂದು ಕಾಲನಲ್ಲಿ ಜಿಗಿಯುವುದು, ತುದಿ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು, ಚೆಂಡು ಎಸೆಯುವುದು, ಹಿಡಿಯುವುದು, ಒದೆಯುವುದು, ಟಯರನ್ನು ಉರುಳಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೇಳುವುದು.

ಸ್ವಸಹಾಯ ಕೌಶಲ ಬೆಳೆಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲದೆ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವಸಹಾಯದ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು; ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇಂತಹವುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು:

- ತಮ್ಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸುವುದು.
- ದೇಹವನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನ್ಯಾಪ್‌ಕಿನ್ ಅಥವಾ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುವ ಅಭ್ಯಾಸ.
- ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ ಶೌಚ, ಸ್ನಾನದ ಕೊಠಡಿ ಬಳಸುವುದು.

- ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಣ್ಣು, ಹಣ್ಣಿನ ರಸ ಇತ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

ಇದನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು, ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳೇನೆಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಪಾಠವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಗಮನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಕಲಿತುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಕೈ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು.

ಇಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳಿರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು 'ಚಿಕ್ಕ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಲಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಕಲಿಕೆಯು ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿರದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಹಾಗೂ ಕಾರಣವು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು'

ಗಮನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

- ಸೂಜಿಗೆ ದಾರ ಪೋಣಿಸುವುದು (ಹೊಲಿಗೆ ಕಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸೂಜಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ).

- ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವ ಜೆಂಗಾ ಆಟ. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಳಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಹಾಕುವುದು. ಅಲ್ಲಂದ ಒಂದು ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಬೇರೆ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸದಂತೆ ತೆಗೆಯುವುದು (ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆಯುವರೋ ಅವರು ಗೆದ್ದಂತೆ, ಇದೊಂದು ಖುಷಿ ಕೊಡುವ ಆಟ).
- ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಕೈ ಎತ್ತುವುದು.
- ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಣ್ಣದ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು, ಮಕ್ಕಳು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಣ್ಣದ ಕಾರ್ಡ್ (ಉದಾ: ಕೆಂಪು) ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಬಂದಿತು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದು.

ಕೈ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಸ್ನಾಯುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ

- ಹೊಲಿಯುವುದು, ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಚಾರ್ಟ್-ಪೇಪರಿನ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕುವುದು.
- ಮಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಜೀಜಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವುದು ಬಣ್ಣ, ಗಾತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು.

ಚುಕ್ಕೆಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಚಿತ್ರದ ಮೇಲೆ ನಕಲು ಮಾಡುವುದು. ಚುಕ್ಕೆಗಳ ಸಾಲುಗಳು, ಮಡಚಿದ ಸಾಲುಗಳು ಅಥವಾ ಚಿತ್ರದ ಅಂಚಿನ ಭಾಗದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು.

ಶ್ರವಣ (ಆಲಸುವುದು)ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

- ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ತಾಳವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನುಕರಿಸುವುದು.
- “ಕರಡಿ ಟೀಲ್ಸ್” ಸರಣಿ (ಇದು ಈಗಲೂ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ) ನೋಡುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜನರು ಬುಕ್‌ಬಾಕ್ಸ್ ವೀಡಿಯೋಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.
- ಸದ್ದು/ಮಾತಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಆ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು.
- ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಲಿನ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದು ಯಾವುದರ ಸದ್ದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

- ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಅನುಕ್ರಮ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆದರೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು.
- ಸಹಪಾಠಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದು.

ತಟ್ಟಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲಿಯಾಗಿ ಹರಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ನೋಡಲು ಹೇಳುವುದು. ನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುವುದು.

ಬಯಲು ಆಕೃತಿಯ ಗ್ರಹಿಕೆ

ಮೇಲೆ ನೀಡಲಾದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ತುಂಬಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಯುವ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಹಲವು ಶಬ್ದಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕ್ಷೀಣವಾದ ಆದರೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆಯೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಈ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಮಗುವಿಗೆ ವಿಶಾಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ, ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಯಿಂದ, ಶಬ್ದಕೋಶದಿಂದ ಅಥವಾ ಒಂದು ಪುಟ ಅಥವಾ ಸಾಲಿನಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವುದೂ ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸ.

ಇಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಮುಗಿಯದೇ ಇರುವಂತಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಕೇವಲ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಇದು ಆಯಾ ಅಭ್ಯಾಸದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಹಾ ಹೊಂದಿದೆ.. ಶಿಕ್ಷಕರು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು, ಆದರೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೋಧನೆಯ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ನೀವು ಕಲಿಸಿದ ವಿಷಯ ಏನು, ಮಕ್ಕಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರಾ ಎಂಬಂತಹ ಅಂಶಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಲಿಕೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗೆ ತರಲು ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಟಗಳು

ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಮತ್ತು ಅರ್ಥ-ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶವೇ ಆಟ. ಆಟವು ಮಕ್ಕಳ ಸಂವಹನದ ಸಹಜ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. 'ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟವೆಂಬುದು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಇರುವಂತಹ ಸಹಜವಾದ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ನೋವು-ನಿರಾಸೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯಲು ಇರುವಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಹಾರೋಪಾಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ'. ಒಂದು ಮಗು ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಆಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಟದ ಜಾಗವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ನಿಜ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದು ಸದಾಕಾಲ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆಗಬಾರದು. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವ ಅಥವಾ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನಿಂದ ಕಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಲು ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಡುಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕಿಟ್, ವೈದ್ಯರ ಕಿಟ್, ಮರಗೆಲಸದವರ ಕಿಟ್, ಕೊಳಾಯಿ ಕೆಲಸದವರ ಕಿಟ್, ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. 'ವಯಸ್ಕರಿಗೆ ಮಾತಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದರೆ, ಆಟವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ'.

ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ಮಕ್ಕಳು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೆಸೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಶಿಕ್ಷಕರು ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ-ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಬೇಕು.

- ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನೇಹಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು.
- ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾಬದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು.
- ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ರೂಪಿಸಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಕರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವ, ಪೋಷಕರಿಗೂ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದವರಿಗೂ ಕಲಿಕೆಯ ಸಮರ್ಪಕ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ನಂತರವೂ ಕೂಡ ಅವರ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಕೂಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನು ತಿಳಿದಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಮೆಚ್ಚಿ, ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲದ್ದಾರೋ ಅಲ್ಲಂದ, ಅಂದರೆ ಅವರು ಕಲಿಕೆಯ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು.

“ಕಲಸುವ ವಿಧಾನಗಳು, ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಕಲಕೆಯ ವಾತಾವರಣಗಳು ಮಗುವಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬಲವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಪರವಾಗಿ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು.” ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಯಾವುದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗುವಿಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಜಾಗೃತಿಯು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಮನ್ವಯ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಹಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ಶಾಲೆಗಳೂ, ಶಿಕ್ಷಕರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ, ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಗದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಸವಾಲು ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

‘ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅವರು ಅದನ್ನು ಅನಭವಿಸಬೇಕು... ನೈಜ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಬೇಕು’.

‘ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಾರದು..’

‘ಮುಂದೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವರು. (Introduction, Preparation for Understanding, UNICEF))

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಒಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ಕಲಕೆ, ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಆಟ ಇತ್ಯಾದಿಗೆ ವಯೋಮಾನ ಅನುಸಾರವಾದ ತರಗತಿಗಳೇ ಯೋಗ್ಯ. ಒಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದ್ದೇಶ ಇರಬೇಕು; ಆದರೆ ಅದು ಆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮಗುವಿನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಇರಬಾರದು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದೇ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಆಗಿರಬೇಕು; ಆಗ ಕಲಕೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಣುವುದು. ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ, ಇಲ್ಲವೇ, ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡುವ ವೀಕ್ಷಕರು ಕೂಡಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವಂತಹದ್ದು ಸಿಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡಾ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಥವಾ ಪರಿಣತಿ ಯಾವುದು ಎಂದು ನಿಜ್ಜಳವಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದೇ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದಾದರೆ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ದಯವಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಲಕೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದ್ದೇಶ ಮಗುವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮಗುವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ; ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕಲಕೆ, ಪಠ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಮಗುವಿನ ಎಲ್ಲಾ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪೂರೈಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (Individualised Education Programme - IEP)ದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.

ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿದ ಆಟಗಳ ಆಧುನಿಕ ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿವೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಪರಿಕರಗಳು ನಾನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವದಿಂದ ನೋಡಿದ ಹಾಗೂ ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

References

Judith L. Evans, *Inclusive ECCD: A Fair Start for All Children*. Lead article in the *Coordinators' Notebook*, Issue # 22. 1998.

National Conference, "Every child's Right to Early Childhood Development: Evolving Inclusive Practices." 23-24 November 2018.

Play Therapy, The Art of the Relationship, Garry L. Landreth, Children communicate through play, pg.9).

Portage guide to early interventions/stimulation, David E. Shearer, Chair, The international Portage Association Civitan International Research Centre, University of Alabama at Birmingham, USA.

Preparation for Understanding, helping children to discover order around them – UNICEF.

Play Therapy, The Art of the Relationship, Garry L. Landreth.

Teaching Students with Special Needs in Inclusive Settings, Sixth edition, Tom E C Smith, Edward A. Polloway, James R. Patton, Carol A. Dowdy.

ಅರುಣಾ ಜ್ಯೋತಿ ಅವರು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವವಿದೆ. ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ ಅಗತ್ಯಗಳ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥೆಯಾದ ಅವರು 'ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಲಿಯುವ'(Slow learners) ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕೇಂದ್ರವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರುಣಾ ಜ್ಯೋತಿ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿ.ಎಚ್.ಎಸ್. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ SNEHA (ಸೆಂಟರ್ ಪಾರ್ ಸ್ಕೋಲರ್ಸ್)ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ-ಸೇವಕಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲು ಅವರು ಮೊದಲ 6 ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಶಾಲೆಗಳ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಶಿಕ್ಷಕರ ವೃತ್ತಿಪರ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, CCE, ECE,, ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ. ಹಾಗೂ ಈ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಜನ ಸಂಬಂಧಿ ಕೆಲಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಈ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು: aruna.v@azimpremjifoundation.org

ಅನುವಾದ: ಜಿ.ಕೆ. ಮಧ್ಯಸ್ಥ | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಲತಾ ಕೆ ಸಿ